

Úřední sdělení České národní banky
k některým ustanovením zákona o oběhu bankovek a mincí
zde dne 12. října 2011

Česká národní banka k ustanovením § 2 odst. 4 písm. a), § 2 odst. 4 písm. d), § 2 odst. 4 písm. e), § 6 odst. 1 písm. b) a d), § 9 odst. 2 písm. b), § 10 odst. 1 písm. b), § 10 odst. 3 a § 12 odst. 2 písm. c) zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve změně pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), sděluje:

I.

**K POJMU BĚŽNĚ POŠKOZENÁ BANKOVKA
A NESTANDARDNĚ POŠKOZENÁ BANKOVKA**

(§ 2 odst. 4 písm. a), § 2 odst. 4 písm. d) a § 2 odst. 4 písm. e) zákona)

1. Za celou bankovku se považuje bankovka, které chybí část nebo části okraje, a to potištěného nebo nepotištěného, pokud
 - a) nechybí více než polovina délky žádného okraje bankovky, a zároveň
 - b) rozměr chybějící části okraje nepřesáhne v žádné svojí části 5mm směrem od okraje bankovky k jejímu středu.
2. Za celou bankovku se považuje bankovka, které chybí jeden nebo více růžků, pokud v ani jednom směru od pravého úhlu, který tvoří růžek bankovky, nechybí více než 20mm okraje bankovky.
3. Za běžně poškozenou bankovku se považuje zejména bankovka
 - a) natržená, bez ohledu na délku natržení a počet natržení či to, zda je natržení slepeno či nikoliv,
 - b) roztržená na dvě části a slepená dohromady,
 - c) s čarou nebo čárkou, bez ohledu na její délku či šířku, tvar a psací prostředek, který byl použit,
 - d) vypraná, pokud je beze změn viditelných lidským okem při použití viditelného světla, a k poškození došlo jen u ochranných prvků viditelných při použití ultrafialového záření,
 - e) vykazující znaky nestandardně poškozené bankovky¹⁾, jedná-li se o nepatrné poškození nebránící dalšímu oběhu jak je popsáno v odstavci 4.

Běžně poškozené bankovky úvěrová instituce provádějící pokladní operace (dále jen „úvěrová instituce“) vyměňuje podle § 6 odst. 1 písm. b) zákona a při jejich předávání České národní bance (dále též „ČNB“) postupuje podle čl. II.

4. Za nepatrné poškození nebránící dalšímu oběhu se považuje u bankovky
 - a) jejíž obrazec je nečitelný nebo deformovaný, u bankovky popsané, pomalované, potištěné a poškozené biologickým nebo jiným materiálem takové poškození, kdy byla poškozena pouze lící nebo pouze rubová strana bankovky,
 - b) obarvené poškození průhledné, při kterém je rozeznatelný obrazec i některé ochranné prvky bankovky a lze určit pravost a platnost bankovky, a poškození neprůhledné pouze na lící nebo pouze na rubové straně bankovky,
 - c) odbarvené takové odbarvení, které umožňuje rozeznat obrazec i některé ochranné prvky bankovky a lze určit pravost a platnost bankovky,
 - d) proděravělé proděravení jiné než úřední znehodnocení bankovky pěti nebo šesti otvory stejné velikosti rovnoměrně rozmístěnými po její ploše nebo malými otvory tvořícími nápis SPECIMEN,
 - e) ohořelé poškození, u kterého nedošlo ke zmenšení plochy od obvodu bankovky směrem k jejímu středu; zejména bankovka propálená a bankovka zahnědlá působením tepla není považována za bankovku ohořelou,
 - f) poškozené biologickým materiálem poškození rostlinnými nebo živočišnými tuky, jako je mastná skvrna nebo zamaštění či prosáknutí části nebo celé plochy bankovky olejem.
5. Rozdíly mezi jednotlivými druhy poškození bankovek jsou uvedeny v grafickém vyobrazení, které je uveřejněno na internetové stránce ČNB.

II.

PŘEDÁVÁNÍ BANKOVEK A MINCÍ OPOTŘEBOVANÝCH OBĚHEM A BĚŽNĚ POŠKOZENÝCH ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE

(§ 6 odst. 1 písm. b) zákona)

1. Bankovky a mince opotřebené oběhem a běžně poškozené bankovky a mince, které lze bez problému strojově zpracovat, skládá úvěrová instituce, které vede ČNB účet pro výběry a skládání hotovostí, společně s tuzemskými bankovkami a mincemi skládanými na tento účet v rámci jednoho odvodu hotovostí. Tím není dotčeno právo úvěrové instituce, které vede ČNB účet pro výběry a skládání hotovostí, vyměnit běžně poškozené bankovky a mince na pokladnách poboček ČNB.
2. Běžně poškozené bankovky a mince, u kterých je zjevné, že poškození bude působit problémy při jejich strojovém zpracování, například jsou-li bankovky slepované, necelé nebo polepené, nebo mince deformované, předává²⁾ úvěrová instituce, které vede ČNB účet pro výběry a skládání hotovostí, samostatně v uzavřeném obalu³⁾. Uzavřený obal označí „BĚŽNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY A MINCE NEVHODNÉ PRO STROJOVÉ ZPRACOVÁNÍ“ a předá jej na pobočky ČNB bez zbytečného odkladu poté, co bankovky a mince vymění. Tímto není dotčeno právo úvěrové instituce vyměnit běžně poškozené bankovky a mince na pokladnách poboček ČNB.
3. Předání běžně poškozených bankovek a mincí nevhodných pro strojové zpracování oznamuje úvěrová instituce, které vede ČNB účet pro výběry a skládání hotovostí, prostřednictvím Informačního systému Hotovostní operace bank. Nevyužívá-li úvěrová instituce Informační systém Hotovostní operace bank, přiloží k běžně poškozeným bankovkám a mincím samostatnou pokladní složenku zřetelně označenou „BĚŽNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY A MINCE“.
4. ČNB uhradí úvěrové instituci, které vede účet pro výběry a skládání hotovostí, příslušnou částku v den jejich převzetí nebo nejpozději následující pracovní den ve prospěch tohoto účtu. Diference zjištěné při zpracování (ověřování správnosti výměny) běžně poškozených bankovek a mincí se zúčtují na vrub účtu pro výběry a skládání hotovostí.
5. Úvěrová instituce, která nemá u ČNB veden účet pro výběry a skládání hotovostí, může předávat bankovky a mince nevhodné pro další oběh pobočkám ČNB
 - a) prostřednictvím úvěrové instituce, která má u ČNB veden účet pro výběry a skládání hotovostí, pokud se tyto subjekty takto dohodnou, nebo
 - b) samostatně v uzavřeném obalu označeném „BANKOVKY A MINCE NEVHODNÉ PRO DALŠÍ OBĚH“ a s uvedením čísla účtu, na které ČNB připiše částku náhrady. Pobočka ČNB provádí úhradu úvěrovým institucím, kterým nevede účet pro výběry a skládání hotovostí, jakmile zásilku s bankovkami a mincemi nevhodnými pro další oběh zpracuje (ověří správnost výměny).Tímto není dotčeno právo úvěrové instituce vyměnit bankovky a mince nevhodné pro další oběh na pokladnách poboček ČNB.
6. Byla-li úvěrové instituci předložena k výměně bankovka, jejíž celková plocha je menší než 50 %, předává úvěrová instituce takovýto zbytek bankovky pobočkám ČNB v samostatném obalu označeném „BEZ NÁHRADY“.

III.

POSTUP PŘI PŘÍJMU A PŘEDÁVÁNÍ BANKOVEK, KTERÉ NEJSOU CELÉ, ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE

(§ 10 odst. 1 písm. b) zákona)

1. Celistvé bankovky, které nejsou celé a jejichž velikost je větší než 66 % plochy bankovky, vyměňuje úvěrová instituce a pobočka ČNB na své přepážkové pokladně bez identifikace předložitеле.
2. Při předložení celistvých bankovek, které nejsou celé a jejichž velikost je větší než 50 % a menší než 66 % plochy bankovky, úvěrová instituce provede výměnu na své přepážkové pokladně a zároveň identifikuje předložitеле s využitím Potvrzení o provedené výměně necelých tuzemských bankovek, jehož vzor je uveden v příloze č. 2. Neidentifikuje-li se předložitел, úvěrová instituce výměnu bankovek, které nejsou celé, odmítne podle § 37 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů⁴⁾, a odkáže předložitеле na možnost výměny v některé z poboček ČNB.
3. K posouzení plochy bankovky úvěrová instituce použije mřížku, která rozděluje plochu bankovky stejným počtem svislých i vodorovných linek na 100 stejně velkých políček, avšak bankovku na mřížku nelepí.

4. Celistvé bankovky, které nejsou celé, předává úvěrová instituce na adresu

Sekce peněžní a platebního styku
Odbor peněžního oběhu
Referát operativních činností
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1.

V případě bankovek vyměněných podle odstavce 2 k nim úvěrová instituce připojí Potvrzení o provedené výměně necelých tuzemských bankovek.

IV.

PŘEDÁVÁNÍ PAMĚTNÍCH MINCÍ

(§ 6 odst. 1 písm. d) zákona)

1. Pamětní stříbrné mince a zlaté mince vydané ČNB, které úvěrová instituce vyměnila, předává samostatně v uzavřeném obalu takto:
 - a) z Olomouckého kraje, Moravskoslezského kraje, Jihomoravského kraje, Zlínského kraje, Jihočeského kraje a Kraje Vysočina do pobočky ČNB České Budějovice,
 - b) z území hlavního města Prahy, Středočeského kraje, Plzeňského kraje, Karlovarského kraje, Královéhradeckého kraje, Pardubického kraje, Ústeckého kraje a Libereckého kraje do pobočky ČNB Ústí nad Labem.
2. K předávaným pamětním mincím musí být přiložena výčetka a uvedeno číslo účtu, na který má ČNB provést úhradu.

V.

ZADRŽOVÁNÍ NESTANDARDNĚ POŠKOZENÝCH BANKOVEK A MINCÍ A JEJICH PŘEDÁVÁNÍ ČNB

(§ 9 odst. 2 zákona)

1. Úvěrová instituce a zpracovatel tuzemských bankovek a mincí (dále jen „zadržitel“) při zadržování nestandardně poškozených bankovek a mincí vyplňuje potvrzení o zadržení bankovek a mincí, jehož vzor je uveden v příloze č. 1.
2. Zadržitel vyplňuje v potvrzení o zadržení bankovek a mincí následující údaje:
 - a) jméno nebo jména, příjmení, datum narození a státní příslušnost toho, kdo nestandardně poškozené bankovky a mince předložil (dále jen „předložitel“), jde-li o osobu fyzickou, a obchodní firmu nebo název a identifikační číslo předložitele, jde-li o osobu právnickou,
 - b) adresu trvalého pobytu předložitele, popřípadě na žádost předložitele namísto adresy trvalého pobytu jeho kontaktní adresu, jde-li o osobu fyzickou, a sídlo předložitele, jde-li o osobu právnickou; pokud předložitel nemá na území České republiky přechodný, dlouhodobý ani trvalý pobyt, popřípadě sídlo, anebo pokud lze důvodně předpokládat, že jeho pobyt na území České republiky bude ukončen do tří týdnů od zadržení nestandardně poškozených bankovek nebo mincí, uvede se i adresa stálého bydliště, popřípadě sídla předložitele v zahraničí,
 - c) druh a číslo dokladu, podle kterého byla zjištěna totožnost předložitele,
 - d) nominální hodnotu nestandardně poškozených bankovek, jejich série a čísla nebo nominální hodnotu nestandardně poškozených mincí a ročníky jejich ražeb, počet kusů nestandardně poškozených bankovek a mincí a celkovou částku, umožňuje-li stav nestandardně poškozených bankovek a mincí určení těchto údajů,
 - e) místo a datum zadržení nestandardně poškozených bankovek a mincí,
 - f) obchodní firmu nebo název a sídlo zadržitele,
 - g) okolnosti, za kterých byly nestandardně poškozené bankovky nebo mince zadrženy,
 - h) popis okolností a způsobu, jakým došlo k poškození tuzemských bankovek a mincí, včetně časových údajů, nebo zda byly poškozené bankovky a mince přijaty předložitelem z oběhu, a
 - i) podpis předložitele, je-li přítomen vystavení potvrzení.

3. Zadržitel zaškrtně na potvrzení o zadržení bankovek nebo mincí text „NESTANDARDNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY NEBO MINCE“.
4. Zadržené bankovky nebo mince vloží zadržitel spolu s potvrzením o jejich zadržení do obálky nebo jiného vhodného obalu, který zajistí vhodným způsobem před neoprávněným otevřením. Předložitel, je-li přítomen, potvrdí svou přítomnost při uložení zadržovaných bankovek nebo mincí do obalu vlastnoručním podpisem přes přelep obalu. Svůj podpis přes přelep obalu připojí i zadržitel. Odmítne-li předložitel svůj podpis uvést, uvede úvěrová instituce tuto skutečnost. Druhý výtisk potvrzení o zadržení bankovek nebo mincí předává zadržitel předložiteli.
5. Zadržitel předává nestandardně poškozené bankovky a mince pobočkám ČNB. Nestandardně poškozené bankovky a mince, s výjimkou bankovek a mincí poškozených aktivací nástražného zařízení na ochranu proti krádeži, lze předávat také do ústředí ČNB na adresu

Sekce peněžní a platebního styku
Odbor peněžního oběhu
Referát operativních činností
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1.

VI. POSKYTOVÁNÍ NÁHRADY ZA NESTANDARDNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY A MINCE (§ 10 odst. 3 zákona)

1. ČNB posuzuje, zda je možno náhradu poskytnout, u nestandardně poškozených bankovek nebo mincí
 - a) zadržovaných úvěrovou institucí nebo zpracovatelem bankovek a mincí, a
 - b) které jí byly předány společně se žádostí o jejich náhradu. Vzor žádosti o poskytnutí náhrady je uveden v příloze č. 3. V žádosti se uvede popis okolností a způsobu, jakým došlo k poškození tuzemských bankovek a mincí, nebo zda byly poškozené bankovky a mince přijaty předložitелеm z oběhu. Nestandardně poškozené bankovky a mince může každý předat pobočkám ČNB osobně nebo poštou. V případě zaslání poštou označí předložitel zásilku textem „NESTANDARDNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY A MINCE“.
2. ČNB může poskytnout náhradu za nestandardně poškozené bankovky a mince, a to konkrétně za
 - a) bankovky a mince poškozené aktivací nástražného zařízení na ochranu proti krádeži za podmínek uvedených v článku VII.,
 - b) bankovky a mince poškozené při živelní pohromě,
 - c) obětím trestné činnosti za bankovky a mince poškozené při spáchání trestného činu nebo při pokusu o spáchání trestného činu,
 - d) bankovky a mince poškozené nešťastnou náhodou,
 - e) bankovky a mince poškozené způsobem, kterého si příjemce nemusel nebo nemohl povšimnout, například s ohledem na jeho zdravotní postižení.

VII. POSKYTOVÁNÍ NÁHRADY ZA BANKOVKY A MINCE POŠKOZENÉ AKTIVACÍ NÁSTRAŽNÉHO ZAŘÍZENÍ NA OCHRANU PROTI KRÁDEŽI (§ 10 odst. 3 zákona)

1. Se žádostí o poskytnutí náhrady za bankovky nebo mince poškozené v důsledku aktivace nástražného zařízení na ochranu proti krádeži se mohou právnické a fyzické osoby obracet na ČNB za předpokladu, že bankovky a mince byly v okamžiku poškození v jejich vlastnictví.
2. ČNB poskytne náhradu za bankovky a mince poškozené v důsledku aktivace nástražného zařízení na ochranu proti krádeži pouze za těchto předpokladů:
 - a) počet kusů, pravost a platnost bankovek a mincí lze ověřit technickými prostředky využívanými ČNB,

- b) žadatel poskytne písemné vysvětlení původu zbarvení, znečištění nebo napuštění,
 - c) žadatel doloží, že látky, kterými byly bankovky a mince zbarveny, znečištěny nebo napuštěny, nejsou klasifikovány jako nebezpečné⁵⁾.
3. Žadatel o náhradu předloží spolu se žádostí potvrzení orgánů činných v trestním řízení o tom, že trestný čin nebo pokus trestného činu, při kterém došlo k poškození bankovek a mincí, jim byl oznámen.
 4. Žadatel předloží čestné prohlášení, jehož vzor je uveden v příloze č. 4, v případě, že k aktivaci nástražného zařízení na ochranu proti krádeži došlo v důsledku výrobní vady, neodborné manipulace nebo z jiného podobného důvodu, popř. též tehdy, odmítne-li orgán činný v trestním řízení vydat potvrzení podle odstavce 3.
 5. V případě poškození bankovek a mincí v důsledku aktivace nástražného zařízení na ochranu proti krádeži žadatel neroztřídí bankovky a mince na nestandardně poškozené a vhodné pro další oběh, ale všechny bankovky a mince pocházející z aktivovaného nástražného zařízení na ochranu proti krádeži předává ČNB. ČNB provádí úhradu náhrady až po zpracování celé zásilky poškozených bankovek a mincí.
 6. Pokud se zjistí, že informace poskytnuté žadatelem o náhradu se nezakládají na pravdě, ČNB náhradu neposkytne a upozorní na zjištěné skutečnosti orgány činné v trestním řízení. Byla-li již náhrada poskytnuta, bude se ČNB domáhat jejího vrácení.

VIII.

ÚHRADA NÁKLADŮ SOUVISEJÍCÍCH S POSKYTNUTÍM NÁHRADY ZA NESTANDARDNĚ POŠKOZENÉ BANKOVKY A MINCE

(§ 10 odst. 3 zákona)

1. V případě, kdy ČNB zasílá jako náhradu za nestandardně poškozené bankovky a mince poštou bankovky a mince vhodné pro další oběh, odečte od zasílané částky náklady na úhradu poštovného. Náklady na úhradu poštovného ČNB neodečítá v případech nesprávného zadržení oběhem opotřebovaných nebo běžně poškozených bankovek a mincí úvěrovou institucí nebo zpracovatelem bankovek a mincí.
2. Při poskytnutí náhrady podle článku VII. je ČNB oprávněna požadovat úhradu nákladů na výrobu nových bankovek nebo mincí v souladu s Ceníkem peněžních a obchodních služeb ČNB. Náhrada nákladů se odečte od poskytnuté náhrady.
3. V případě, že je nutno vynaložit náklady na zajištění zdravotní nezávadnosti předložených bankovek a mincí, odečte ČNB tyto náklady od poskytnuté náhrady.
4. Náhradu nákladů podle odstavců 1. až 3. ČNB nevyměňuje obětem trestného činu nebo jestliže byly bankovky a mince poškozeny při živelní pohromě.

IX.

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ K PŘEDÁVÁNÍ NESTANDARDNĚ POŠKOZENÝCH BANKOVEK A MINCÍ

(§ 10 odst. 3 zákona)

1. Nestandardně poškozené bankovky a mince musejí být předávány ve stavu, který umožňuje určení jejich pravosti, platnosti, počtu a vyměření náhrady. Bankovky a mince, které byly poškozeny tekutou látkou, musejí být předávány ve vysušeném stavu.
2. ČNB nepřijímá a nevyřizuje žádosti o výměnu poškozených cizozemských bankovek a mincí.

X.

**PŘEDÁVÁNÍ BANKOVEK A MINCÍ PODEZŘELÝCH
Z PADĚLÁNÍ NEBO POZMĚŇOVÁNÍ**
(§ 12 odst. 2 písm. c) zákona)

Osoby povinné zadržet bankovky a mince podezřelé z padělání nebo pozměňování předávají podezřelé bankovky a mince, včetně bankovek a mincí cizozemských, na adresu

Sekce peněžní a platebního styku
Odbor ochrany platidel
Zkušebna platidel
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1.

XI.

ZRUŠOVACÍ USTANOVENÍ A ÚČINNOST

1. Tímto úředním sdělením se zrušuje Úřední sdělení České národní banky ze dne 23. června 2011 k některým ustanovením zákona o oběhu bankovek a mincí.
2. Podle tohoto úředního sdělení se postupuje ode dne jeho vyhlášení.

Člen bankovní rady
Ing. Pavel Řežábek, Ph.D. v. r.

Přílohy: Vzor potvrzení o zadržení bankovek a mincí
Vzor potvrzení o provedené výměně necelých tuzemských bankovek
Vzor žádosti o poskytnutí náhrady za nestandardně poškozené tuzemské bankovky
Vzor čestného prohlášení

-
- 1) Bankovka, jejíž obrazec je nečitelný, deformovaný nebo proděravělý, bankovka ohořelá nebo zetlelá, bankovka, která je popsaná, pomalovaná, přetištěná, potišťená, obarvená, odbarvená, poškozená biologickým nebo jiným materiálem, nejde-li o nepatrná poškození nebránící dalšímu oběhu, a tuzemská bankovka poškozená nástražným zařízením na ochranu proti krádeži a tuzemská bankovka skládající se z více než 2 částí.
 - 2) Předáním se pro účely tohoto úředního sdělení rozumí jak fyzické předání, tak zaslání poštou.
 - 3) Za uzavřený obal se považuje také speciální obálka s předtištěnou výčetkou.
 - 4) § 37 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů: „Poskytnutí služeb se zachováním anonymity klienta může banka odmítnout.“
 - 5) § 2 odst. 2 a § 3 zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších změn.